

11. Кочерган М.П. Словарь русско-украинских омонимов (“ложные друзья переводчика”). – К., 1997.

Голдун Л.И.

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОГО ТЕКСТА В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Статья содержит необходимый минимум базовых знаний из теории и практики российско-украинского перевода в лексико-семантическом, стилистическом, текстологическом аспектах. Предназначена для формирования и закрепления навыков переводческой деятельности на уровне лексики, фразеологии, частично – стилистики текста.

Ключевые слова: лексика, современный перевод, сравнительный анализ, семантико-стилистический, терминополь, терминосистема.

Holdun L.I.

FEATURES OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXT TRANSLATION ARE AT HIGHER SCHOOL

The article contains necessary a minimum of base know ledges from a theory and practice of the Russian-Ukrainian translation in vocabulary-semantic, stylistic, textologist's aspects. Priznapchena for forming and fixing of skills of translating activity at the level of vocabulary, phraseology, partly are stilistika of text.

Key words: vocabulary, modern translation, comparative analysis, vocabulary-semantic, stylistic terminpole, terminsystem.

УДК 378.147:808.3:656.6

Грица А.І.

НАУКОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

У статті представлені основні положення та принципи організації самостійної роботи, а також її найбільш актуальні та продуктивні види і форми організації, під час вивчення курсантами української в умовах перенесення основного навантаження у навчанні на керований процес самоосвіти.

Ключові слова: самостійна робота студентів (СРС), індивідуальна робота студентів (ІРС), принципи організації самостійної роботи студентів, індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ), кредитно-модульна система організації навчального процесу (КМСОНП).

Актуальність роботи визначається колом проблем, поставлених перед нами, оскільки система підготовки з української мови за професійним спрямуванням періодично зазнає змін відповідно до соціально-економічних перетворень. Метою лінгвістичної освіти є підготовка мовної особистості, здатної гідно презентувати себе на міжнародному ринку праці як конкурентоспроможного фахівця. Це, відповідно, і пояснює той факт, що нині суспільство ще більше набуває інформаційно-технічних властивостей. У зв'язку з цим виникає потреба у забезпеченні новаторства у навчанні, вихованні і науково-методичній роботі [3].

Метою роботи є визначення основних принципів та підходів, а також аналіз основних видів та форм організації самостійної роботи студентів під час викладання української мови за професійним спрямуванням.

Формування мовної особистості є пріоритетним напрямком мовної освіти, тому основна її мета скерована на підготовку комунікативно компетентного курсанта здатного вільно орієнтуватися в умовах швидкозмінного навколишнього середовища, здобувати

інформацію з різноманітних джерел, аналізувати та синтезувати отримані дані, вміло оперувати здобутими знаннями, виправдано користуватися вміннями, навичками та засобами мови в різних життєвих ситуаціях.

Відповідно до концепції мовної освіти та впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), доцільно скеровувати свою діяльність на розвиток особистості майбутнього фахівця, здатного не лише самостійно здобувати знання, але й реалізувати їх відповідно до практичних вимог сьогодення [3].

Обов'язковою умовою впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу є розробка науково-методичного супроводу СРС та організаційно-методичного забезпечення індивідуальної роботи студентів, що є провідною метою діяльності кафедр. Тому принципово важливим є визначення основних принципів, видів та форм роботи з організації СРС, а також безпосереднього визначення СРС як вагової педагогічної конструкції.

На даний момент існує безліч тлумачень з приводу визначення сутності поняття *самостійної роботи студента*, проте якщо синтезувати основні погляди таких науковців як В. Козакова, В. Бурякова, Б. Єсіпова, М. Скаткіна, І. Харламова, можемо отримати наступне визначення: СРС – це основна форма організації навчання, яка включає різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності, реалізовується на аудиторних та позааудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей студентів під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі. Метою СРС є формування у студентів уміння самостійно поповнювати свої знання та вільно орієнтуватися в потоці наукової інформації, що сприяє розвитку активності та самостійності як необхідної умови для подальшого самонавчання [4; 6].

Домінування самостійної пізнавальної діяльності вимагає створення спеціальних дидактичних матеріалів, зміни функцій викладача (*організація, керівництво, загальна орієнтація у навчальному матеріалі, консультування, контроль*); зміни позиції студента (*ініціативність у режимі роботи над навчальним матеріалом, самостійне планування своєї роботи та відповідальність за її виконання*).

Виходячи з цього, СРС визначається як педагогічна взаємодія суб'єктів навчання у ВНЗ, орієнтована на особистість, метою і мірою ефективності якої є формування професійної компетентності майбутнього фахівця. Також СРС сприяє реалізації творчих можливостей студентів, розвитку їхніх здібностей та пізнавальної активності.

Цей вид роботи значною мірою залежить від певних дидактичних умов: гнучкого та персоніфікованого керівництва СРС, посилення вимог до рівня її результатів за рахунок самонавчання, самоконтролю та самокорекції; збільшення обсягу та продуктивності самостійної роботи у навчальному процесі, підвищення мотивації студентів до самостійної роботи за рахунок її наближення до реальних умов майбутньої професійної діяльності; урахування індивідуальних особливостей студентів; використання завдань проблемного, навчально-дослідного характеру.

Зміст СРС полягає в науково обґрунтованій системі дидактично і методично оформленого навчального матеріалу і визначається з урахуванням структурно-логічної схеми підготовки фахівців, яку відображено в освітньо-професійній програмі та робочому навчальному плані. За таких умов для кожної навчальної дисципліни визначається комплекс компетенцій (знання, вміння, навички, здібності), які формуються змістом навчальної дисципліни та технологіями навчання у вищому закладі освіти.

Відбір та структурування змісту для самостійної (індивідуальної) роботи відбувається за такими принципами: модульності, системності, систематичності, послідовності, активності студентів, наочності, доступності матеріалу, зв'язку із життям, міждисциплінарності та інтеграції, індивідуалізації та диференціації, креативності, компенсаторності, багаторівневості.

Перелічені принципи СРС, з метою їх ефективного використання, повинні реалізовуватись у двох групах форм і видів самостійної роботи студентів.

Перша – традиційна, яка виконується самостійно у вільний від занять, зручний для студента час, як правило, поза аудиторією, однак, з урахуванням специфіки дисципліни – в читальному залі, комп'ютерному центрі, лінгафонному кабінеті тощо. Ця група передбачає виконання різних видів завдань (репродуктивних, за зразком, реконструктивно-варіативних, частково-пошукових, навчально-дослідних), спрямованих на отримання студентом нових знань, їх систематизацію та узагальнення; формування практичних умінь та навичок; контроль готовності студента до семінарських занять, захисту практичних робіт та інших контрольних заходів.

Під час викладання української мови за професійним спрямуванням доцільно використовувати наступні **види** завдань: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури; вивчення окремих змістових модулів курсу, з метою анотування, складання тезисного плану, конспекту тощо; реферування першоджерел; аналіз, синтез, порівняння, узагальнення явищ, фактів, закономірностей, викладених у друкованих джерелах інформації, з метою підготовки відповідей на поставлені напередодні запитання; виконання вправ; підготовка додаткового матеріалу до лекції відповідно до заданого плану; підготовка до виступу на семінарському занятті; підготовка до проведення та захисту практичних робіт; переклад іноземних текстів встановлених обсягів; виконання і письмове оформлення вправ, схем, таблиць; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів; виконання домашніх завдань, домашніх модульних робіт; підготовка до проведення контрольних заходів; використання кейс-методів (ситуаційні завдання); виконання групових проектів; виконання науково-дослідних робіт, творчих завдань; підготовка наукових доповідей, анотацій, статей, тез; робота з пошуковими системами Інтернет.

Зазначені види робіт реалізуються у таких **формах**: *індивідуальне завдання; інформаційна самостійна робота; індивідуальне навчально-дослідне завдання; реферат, аналітичний огляд, контрольна робота тощо.*

Друга форма самостійної роботи – *аудиторна індивідуальна самостійна робота під керівництвом викладача*, під час виконання якої студент може отримати методичну допомогу щодо її виконання. Основні види самостійної роботи: консультація, індивідуальне навчальне заняття, оцінювальна робота, практикум (фонетичний, граматичний, комунікативний) тощо. Види самостійних робіт визначаються викладачем відповідно до змісту та структури залікового кредиту, змістового наповнення модуля тощо.

Консультація – форма навчального заняття, під час якої студент отримує від викладача відповіді на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування. *Проводяться такі види консультацій*: настановчі, оглядові, тематичні, контрольні-корекційні.

Індивідуальне навчальне заняття – форма організації навчання під керівництвом викладача, яка має за мету поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти набувають у процесі навчання, а також для розкриття індивідуальних творчих здібностей, у т.ч. і до науково-дослідної роботи [5; 6].

Отже, враховуючи значення СРС в навчанні ми повинні розуміти, що самостійна робота – це, в першу чергу, керований процес самоосвіти, важливим фактором у проведенні якого є забезпечення вмілої організації процесу самоосвіти, кваліфікованого керівництва та контролю з боку викладача. В свою чергу, з боку студента вимагається обов'язкове усвідомлення важливості та значення самостійної роботи, розуміння відповідальності за її виконання. І лише в процесі злагодженої взаємодії обох сторін ми можемо отримати позитивні результати у навчанні. Таким чином, постійні зміни та вдосконалення в процесі організації самостійної роботи зумовлюють перспективність обраної теми та створюють необхідну базу для подальшої розробки навчально-методичних матеріалів з даного напрямку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буряк В.К. Активность и самостоятельность учащихся в познавательной деятельности / В.К. Буряк // Педагогика. – 2007. – № 8. – С. 71–78.
2. Буряк В.К. Самостоятельная работа учащихся: книга для учителя / В.К. Буряк. – М.: Просвещение, 1984. – 64 с. 116
3. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією Кременя В.Г. Авторський колектив: Степко М.Ф., Болубаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубіянко В.В., Бабін І.І. – Тернопіль: ВЕЖА, 2004. – С.320.
4. Козаков В.А. Самостоятельная работа студента и ее информационно-методическое обеспечение: Учебное пособие. – К.: Вища школа, 1990. – 112 с.
5. Лекції з педагогіки вищої школи: Навч. посібник/ За ред В.І. Лозової. – Харків: ОВС, 2006. – 296 с.
6. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / Курлянд З.Н., Хмелюк Р.І., Семенова А.В. та ін. / За ред. Курлянд З.Н. – К.: Вища школа, 2005. – С. 241.

Грица А.И.

НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ПО УКРАИНСКОМУ ЯЗЫКУ ПРИ ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ МОРСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ

В статье представлены основные положения и принципы организации самостоятельной работы, а также ее наиболее актуальные и продуктивные виды и формы организации, во время изучения курсантами украинского языка в условиях переноса основной тяжести в обучении на управляемый процесс самообразования.

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов (СРС), индивидуальная работа студентов (ИРС), принципы организации самостоятельной работы студентов, индивидуальное учебно-опытное задание (ИНДЗ), кредитно-модульная система организации учебного процесса (КМСОУП).

Gritsa A.I.

SCIENTIFIC APPROACHES OF ORGANIZATION OF INDIVIDUAL STUDENTS WORK IN STUDYING OF THE UKRAINIAN LANGUAGE WITH PREPARATION OF THE MARINE SPECIALISTS

In the article there are shown the main issues and principles of the unassisted work organization, the most urgent and productive types and forms of the organization of unassisted work for the cadets in the Ukrainian language in terms of transfer the main difficulty in studying into the controlled process of self-education.

Key words: unassisted work of students, individual work of students, principles of the organization of students' unassisted work, individual study and experiment task, credit and module system of organization the study process.

УДК 371.811. 161.2”42

Дружененко Р.С.

ЕТНОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ (ФРАГМЕНТ ЛЕКЦІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ)

У статті обґрунтовуються теоретичні засади етнолінгвістичного аналізу тексту як одного із шляхів вивчення національно-культурного мовного компонента. Визначено предмет, об'єкт, особливості етнолінгвоаналізу.

Ключові слова: етнолінгвістичний аспект, етнолінгвоаналіз, етнічні мовні одиниці мовлення.